

Fra Frederik VI's Tid.

Meddelt af Kammerherre G. Stemann i Ribe.

I Ribe Bys Arkiv har jeg fundet Akterne til nedestaaende Begivenhed, der giver os et lille karakteristisk Billede fra gamle Kong Frederik VI's Tid. Nutiden vil jo nærmest trække paa Smilebaandet ved at se den Alvor, hvormed man dengang i videste Omfang krævede Respekt for en Skildvagt og traadte op imod den, der forsaa sig herimod.

Den 20. April 1809 tilsendte Kommandanten i Ribe Major Lachendorph¹ Chefen for det i Ribe garniserende sjællandske Jægerkorps, Oberstløjtnant Clemens Sirach von Suckow² følgende Rapport:

Pro Memoria³.

Niels Jensen Gaarde af andet Kompagni Sjællandske Jæger Korps anden Bataillon stod paa Post ved Herr Oberstlieutenantens Qvarter⁴ Søndagen d. 16de dennes om Formiddagen Kl. 10¹/₂. En Mand heraf Byen nemlig Niels Christiansen boendes udenfor Nørre

¹ Jfr. „Fra Ribe Amt 1908“. S. 2.

² Jfr. „Fra Ribe Amt 1907“. S. 196.

³ „Til Erindring“; forældet Overskrift over Breve; forekommer ogsaa i Betydning af: et Andragende.

⁴ Hos Købmand Beck, hvis Ejendom laa paa Storegades nordre Side imellem Fiskergade og Skibbroen. Jfr. „Fra Ribe Amt 1908“. S. 24.

Port gik forbie Skildvagten røgendes af en brændende Pibe, som Skildvagten, da han ei toeg den af Munden ved at gaae forbie, fratoeg ham. Efter at Skildvagten havde frataget ham Piben, gav han sig at skiælde denne ud for en Tyv og en Skielm, og at han skulde ved Leilighed om Aftenen passe ham saaledes op, at han ey skulde komme til at tage nogen Pibe fra ham oftere.

Vidner til denne Hændelse, samt hans ærerørende Udtryk og Trudslers imod Skildvagten var Underjægerne Anders Frantsen Løsning og Rasmus Nielsen Holtum begge af Bataillonens 1ste Kompagni, som tillige foregiver, at saavel Frue Fridsches¹ Tjener som Madm. Beckes Krambod Karl vare Vidner dertil, da de begge stod i Gadedøren og havde hørt det passerede. Endvidere foregiver nævnte Anders Frantsen Løsning og Rasmus Nielsen Holtum, at den i Gaden ligeoverfor boende Doktor Høfting² ved omtalte Niels Christian-

¹ Andreas Frausing Fridsch f. 1744 i Ribe, Søn af Justitsr. Peter Fridsch, Borgmester i Ribe, og Hustru Sophie Frausing, 1759 Student fra Ribe Katedralskole, studerede Medicin, 1768—71 udenlands til Wien, Strasborg, Paris og London, 1771 cand. med., 1772 Dr. med., 1772 Fysikus i Ribe, 1783 Justitsr., † 1807. 1776 gift med Charlotte Hedvig Matthiesen, Datter af Land- og Birkefoged Marcus Matthiesen paa Føhr. Paa Fridsch's Ligsten paa Kirkegaarden i Ribe findes følgende Indskrift: „Herunder hviler Dydens Ven, Hygeas Yndling Andreas Frausing Fridsch f. d. 9. Aug. 1744, død d. 19. December 1807. Ach, den lidende Menneskehed, Venskab og de huslige Dyder græde ved hans Grav.“ Jfr. ogsaa K. G. Brøndsted: „Empire. En gammel Familiehistorie“ i „Vort Land“ af 25. December 1907.

² Daniel Høffding f. 1749 i Marvede paa Sjælland, Søn af Daniel H., Sognepr. til Hyllinge og Marvede, og Hustru Drude Krag, 1769 Student fra Slagelse Latinskole, 1779 cand. med., 1782 Dr. med., 1783 Adjunkt ved Ribe Fysikat, 1796 Fysikus i Brads-

sens høyrøstede Skjælden har aabnet Vinduet og sagt til ham, at han skulde tage sig i Agt, og han ey skulde sige mere, end han kunde svare til.

Da det er stridende imod den Agtelse, man skylder en Skildvagt, samt imod Anordningerne at gaae forbie med en røgende Pibe uden at tage samme af Munden og utilladelig og strafværdig at overfalde en paa Post staaende Mand med Grovheder og ærerørige Skiældsord, saa tager jeg mig den ærbødige Frihed at ansøge Deres Høivelbaarenhed om at drage Omsorg for at nævnte Niels Christiansen for hans lovstridige strafværdige Forhold imod Skildvagten maatte ved hans Øvrighed vorde tiltalt og efter Omstændighederne straffet.

Den Niels Christiansen fratagne Pibe følger herved.
Cantonnerings Qvarteer, Ribe, d. 20de April 1809.

Lachendorph.

Høj Velbaarne Herr Oberstlieutenant von Suckow.

Oberstløjtnant Suckow sendte denne Indberetning straks til Politimesteren i Ribe, Borgmester Lund, med følgende Skrivelse:

Medfølgende Klage er af den Beskaffenhed formeldt de derudi omtalte offentlige Fornærmelser mod en vagthavende Mand, at Bataillonet ikke kan lade samme hengaae upaataalt. Gjerne vilde jeg undskylde Borgeren Niels Christiansens usømmelige Adfærd dermed, at han ventelig var beskjenket eller uvidende om den Agtelse, han skylder en vagthavende Mand,

berg Amt i Norge, 1803 Stiftsfysikus i Viborg, Justitsr., 1808 Stiftsfysikus i Ribe, † 1810. Gift med Søster Clausine Brandt, Datter af Postmester Jens Brandt i Middelfart og Dorothea Flyng.

hvis han havde ladet sig tale til Rette af de tilstedeværende om at vogte sig for slige fornærmende Udtryk, som han udøste mod Skildvagten; men han vedblev end ydermere at skjelde og bruge Trudsler om at ville efterstræbe Skildvagten ved en anden Leilighed.

Bataillonet maae derfor tjenstligst anmode Høyædle og Velvise Herr Borgermester at lade Klagen undersøge for Protokollen og om samme benægtes, da at afhøre de i Klagen anførte Vidner og dernæst at optage Sagen til Dom.

Dagen, naar den foretages for Politie Retten ønsker Bataillonet at være underrettet om for til den Dag at lade en Officeer med de paagjældende møde samme Tid.

Ribe den 21de April 1809.

Suckow.

Til

Høyædle og Velviise
Herr Borgermester Lund.

Samtidig sendte Bataillonschefen yderligere nedestaaende „Pro Memoria“ til Borgmesteren:

Pro Memoria!

For tiere at undgaae slige Ubehageligheder og Misforstaaelser imellem Borgerne og det Militaire ønsker Bataillonet, at det ved Trommeslag maatte bringes i Erindring, at ingen med brændende Tobakspibe gaar en Vagt eller Post forbi, og som desuden er stridende mod den offentlige Sikkerhed og Brand Anordningen.

Ribe den 21de April 1809.

Suckow.

Til

Høyædle og Velviise
Herr Borgermester Lund.

I Henhold hertil udfærdigede Magistraten en saalydende Plakat:

Ingen maae med antændt Tobakspibe gaae en Post eller Vagt forbi her i Staden under Straf og offentlig Tiltale.

Ribe Raadstue den 22de April 1809.

Magistraten.

Af en Paategning paa denne ser man, at den d. 22. April er bleven „omtrommet“ og opslaaet i Ribe.

Sagens videre Forløb findes i Ribe Bys Politiprotokol for 1809¹. Den 22. April 1809 blev der nedsat en Politiret, og Niels Christian Hansen — saaledes viste det sig, at Indklagede i Virkeligheden hed — afgav Forklaring i den mod ham rejste Sag. Han var den 16. April c. Klokken 10 Formiddag kommen gaaende fra Nørreport forbi Oberstløjtnant Suckows Kvarter hos Købmand Beck. Han havde en tændt Pibe i Munden; han saa ingen Skildvagt foran Kvarteret; han gik paa den anden Side af Gaden, hvor Doktor Høffding boede. Saa kommer Skildvagten bagfra og river ham Piben ud af Munden, hvorpaa Niels Christian Hansen bemærker, at dette var et Tyvstykke. Madam Becks Krambodsvend Niels Hansen optræder som Vidne og afgiver en ganske lignende Forklaring. Et tredie Vidne, Justitsraadinde Fridsch's Tjener, er bortrejst og kan ikke afhøres. Forhørsprotokollen slutter saaledes: „Samme Dag er nærværende Sag med Hr. Oberstløjtnant Suckow afgjort saaledes: 1. at Niels Christian Hansen herved erklærer de mod Skildvagten brugte Udtryk for døde og magtesløse, og som ei

¹ fol. 121 f. f.

skal geraade ham til nogen Æreforkleinelse i nogen Maade; 2. bemeldte N. C. Hansen betaler for sit usømmelige Forhold 3 Mk. til denne Bys Fattige og bliver herved advaret om en forsigtigere og anstændigere Opførsel i Fremtiden ved at passere en Skildvagt; 3. den til Retten overleverede Pibe blev N. C. Hansen herved tilbageleveret; og Sagen blev saaledes herved hævet.“
